Samenvatting

In 1995 is de aanspraak op tandheelkundige hulp voor volwassen verzekerden beperkt. De beperking van de aanspraak op tandheelkundige hulp is doorgevoerd om daarmee de gewenste financiële verantwoordelijkheid van de burger voor de kosten van zijn mondgezondheid gestalte te geven.
Met ingang van 2008 is de leeftijd tot waarop jeugdige verzekeren recht hebben op mondzorg verhoogd van achttien naar tweeëntwintig jaar.
Het College voor Zorgverzekeringen (CVZ) heeft beoordeeld of het recht op mondzorg voor verzekerden van achttien- tot tweeëntwintigjarigen past binnen de uitgangspunten van het pakketbeheer en de gewenste eigen verantwoordelijkheid voor de mondgezondheid.
Op basis van onderzoek dat het CVZ heeft laten uitvoeren is er geen aanleiding tot zorginhoudelijke bezorgdheid over de ontwikkeling van de mondgezondheid voor de groep van 18 tot 22 jaar.
Het CVZ komt tot de conclusie dat er op grond van het pakketprincipe noodzakelijkheid geen aanleiding is mondzorg voor achttien- tot tweeëntwintigjarigen te rekenen tot de te verzekeren prestaties.

Het CVZ adviseert de minister het recht op mondzorg voor jeugdige verzekerden te beperken tot achttien jaar.

1. Uitstroom mondzorg achttien- tot tweeëntwintigjarigen

1.a. Aanleiding en verantwoording

Het CVZ beoordeelt aan de hand van zijn pakketprincipes en de daarbij te hanteren criteria of zorg die op dit moment voor vergoeding uit de basisverzekering in aanmerking komt, nog steeds verzekerd moet blijven. Primair kijkt het CVZ of het om zorg gaat die een geneeskundig doel dient. Vervolgens beoordeelt het CVZ de zorg op basis van de tot op heden gehanteerde normen voor de vier pakketprincipes, noodzakelijkheid, effectiviteit, kosteneffectiviteit en uitvoerbaarheid.

1.b. Beperking aanspraak tandheelkundige hulp in 1995

Met ingang van 1 januari 1995 is de aanspraak op tandheelkundige hulp voor volwassen verzekerden in het kader van de toen geldende Ziekenfondswet beperkt.

Overwegingen

De toenmalige regering achtte de beperking op grond van een aantal overwegingen verantwoord.

- De bewustheid van het belang van een goede mondgezondheid was sterk toegenomen.
- Daarbij was ook het besef van de eigen verantwoordelijkheid voor die mondgezondheid gegroeid.
- Het bezoek aan de tandarts geschiedde doorgaans zo regelmatig dat in de Nederlandse situatie sprake was van een goede gebitsverzorging.
- Die goede gebitsverzorging heeft ook tot gevolg dat de kosten die gemoeid zijn met de tandheelkundige verzorging voor de individuele burger in het algemeen overzienbaar waren.

De regering was van oordeel dat deze situatie diende te blijven bestaan en heeft er daarom voor gekozen de tandheelkundige hulp aan de jeugd in het ziekenfondspakket te houden. Ook heeft het kabinet toen gekozen om de drempelvrije toegang tot preventief onderhoud voor volwassenen te behouden. Het kabinet achtte een periodiek tandartsbezoek in dit perspectief van belang.
Het kabinet ging er vanuit dat op die wijze een pakket beschikbaar blijft dat bijdraagt aan de mondgezondheid van de burger en tevens voor de burger de financiële risico's overzienbaar houd.
Met deze aanpassing van de aanspraak op de tandheelkundige hulp kwam aldus de regering ook de gewenste financiële verantwoordelijkheid van de burger voor de kosten van zijn gezondheid tot zijn recht.

1.c. Verdere beperking van het recht op mondzorg

Preventief periodiek onderzoek uit pakket

Met ingang van 2004 is een verdere beperking van het recht op mondzorg doorgevoerd. Preventief periodiek onderzoek is toen uit het pakket verwijderd.
Zowel de vergrijzing op langere termijn, als de financieel-economische situatie van Nederland waren voor de regering aanleiding het recht op mondzorg te beperken. Beperking van het pakket werd noodzakelijk geacht vanwege een stijging van de collectief verzekerde zorguitgaven.

1.d. Uitbreiding recht op mondzorg vanaf 2008

Uitgangssituatie CVZ

In het coalitieakkoord van de huidige regering was afgesproken het preventief periodiek onderzoek voor volwassen verzekerden op te nemen in de basisverzekering. Na overleg met de Tweede Kamer heeft het kabinet besloten niet het preventief periodiek onderzoek in de basisverzekering op te nemen, maar de leeftijd tot waarop jeugdige verzekeren recht hebben op mondzorg te verhogen van achttien naar tweeëntwintig jaar.

De reden om de leeftijd te verhogen, zo blijkt uit de toelichting van de wijziging van het Besluit zorgverzekering, was dat de groep verzekerden van achttien tot tweeëntwintig jaar een risicogroep zou vormen. Dit zou met name aan de

orde zijn wanneer zij zelfstandig gaan wonen. Het eetpatroon zou tijdelijk ongezonder zijn en ook zou de groep nonchalanter omgaan met hun mondhygiëne. Verder zou de groep, al dan niet om financiële redenen, niet meer preventief naar de tandarts gaan.

1.e. Beoordeling CVZ

Wet- en regelgeving

Het recht op mondzorg is geregeld in artikel 10, onder b, van de Zorgverzekeringswet. In artikel 2.7 van het Besluit zorgverzekering is nader beschreven op welke mondzorg verzekerden recht hebben. Mondzorg voor verzekerden tot tweeëntwintig jaar is beschreven in lid 4 van dit artikel.

Uitgangssituatie CVZ

De omvang van het recht op mondzorg zoals dat in 1995 is vormgegeven is voor het CVZ de uitgangssituatie bij het volgen van de ontwikkeling van de mondgezondheid.
Een belangrijk onderwerp bij het volgen van de ontwikkeling van de mondgezondheid is de toets of de overwegingen die de regering in 1995 noemde voor de beperking van de aanspraak op mondzorg nog steeds actueel zijn. Met andere woorden: het CVZ bekijkt of er sprake is van een pakket dat bijdraagt aan de mondgezondheid van de burger en tevens de financiële risico's voor de burger overzienbaar houdt. Het CVZ laat daartoe regelmatig onderzoek uitvoeren naar de mondgezondheid van jeugdige en volwassen verzekerden. De mondgezondheid van volwassen verzekerden is onderzocht in 1983, 1995, 2002 en 2007. Onderzoeken naar de mondgezondheid van jeugdige verzekerden zijn uitgevoerd in 1987, 1990, 1993, 1996, 1999, 2003 en 2005. Op het moment wordt er een nieuw onderzoek uitgevoerd.

Bij de beoordeling van het recht op zorg hanteert het CVZ de pakketprincipes noodzakelijkheid, effectiviteit, kosteneffectiviteit en uitvoerbaarheid. Indien een zorgvorm niet voldoet aan de pakketprincipes is dit een reden een zorgvorm niet tot het basispakket toe te laten of uit het basispakket te verwijderen.

Bij de beoordeling van het recht op mondzorg voor verzekerden van achttien tot tweeëntwintig jaar betrekt het CVZ naast de pakketprincipes ook de overwegingen die ten grondslag lagen aan de beperking van het recht op mondzorg in 1995.

Noodzakelijk (ziektelast, eigen rekening)

Bij de beoordeling gaat het bij het pakketprincipe 'noodzakelijkheid' om twee verschillende aspecten: op de eerste plaats om de ernst van de ziekte ofwel de ziektelast en op de tweede plaats de noodzaak om een behandeling ook daadwerkelijk te verzekeren.
Bij het berekenen van de ziektelast wordt bekeken of de ernst van de ziekte een beroep op collectief gefinancierde zorg rechtvaardigt. Voor het bepalen of zorg noodzakelijk te

verzekeren zorg is, wordt onderzocht of het maatschappelijk bezien nodig of aangewezen is om een zorginterventie te verzekeren.

Mondgezondheid

Uit onderzoeken die het CVZ in 2003 en 2005 heeft laten uitvoeren blijkt dat het tandartsbezoek bij jeugdige verzekerden van 17 jaar, 21 jaar, en 23 jaar onveranderd is. Meer dan 90% gaat minstens één keer per jaar naar de tandarts voor controle. De 23-jarigen gingen in 2005 even vaak voor controle naar de tandarts als in 1999. Voor deze groep zat de controle in 1999 wel, en in 2005 niet in het pakket. (Voor de totale bevolking geldt dat de afgelopen vijf jaar gemiddeld 78,2% jaarlijks de tandarts bezoekt. (Bron: CBS))

De verzorgingsgraad, het percentage adequaat gerestaureerde tandvlakken van alle te restaureren of reeds gerestaureerde vlakken, geldt als een belangrijke parameter voor de kwaliteit van de restauratieve tandheelkundige zorgverlening.
Voor 17-jarigen was de verzorgingsgraad in 1999 64% en in 2005 73%. Voor 23-jarigen was de verzorgingsgraad in 1999 76% en in 2005 77%.

Het percentage gave gebitten bij 17-jarigen is in 2005 significant beter dan in 1999, evenals het gemiddelde DMFT-getal (maat voor de gezondheid van het blijvende gebit) bij 23-jarigen.

Het tandartsbezoek van deze groep verzekerden is relatief hoog. Wel ontving het CVZ signalen dat het tandartsbezoek in grote steden terugloopt, ondanks het gegeven dat de periodieke tandheelkundige controle deel uit maakt van de basisverzekering.

De reden om de leeftijd tot waarop jeugdige verzekerden recht hebben op mondzorg te verhogen van achttien naar tweeëntwintig jaar was dat het een risicogroep zou betreffen. Op basis van de onderzoeken die CVZ heeft laten uitvoeren is er geen aanleiding tot bezorgdheid over de ontwikkeling van de mondgezondheid voor de groep van achttien tot tweeëntwintig jaar. In het Signalement Mondzorg 2007 heeft het CVZ geconcludeerd dat vanaf de leeftijd van vijftien jaar de mondgezondheid verbetert. Verder heeft het CVZ in het Signalement Mondzorg 2007 geconcludeerd dat 23-jarigen in 2005 even vaak voor controle naar de tandarts gaan als in 1999. Voor deze groep zat de controle in 1999 wel, en in 2005 niet meer in het pakket. Blijkbaar weerhoudt dat deze groep niet van tandartsbezoek. Het teruglopend tandartsbezoek in de grote steden, waarover het CVZ signalen heeft ontvangen, heeft naar het zich laat aanzien geen relatie met het al dan niet vallen onder de basisverzekering van de periodieke controle.

Het CVZ is van mening dat de mondgezondheid van verzekerden van achttien tot tweeëntwintig jaar geen aanleiding vormt tot bezorgdheid en dat er niet gesproken kan worden van een 'ziektelast' die een beroep op collectief gefinancierde zorg rechtvaardigt.

Effectiviteit

Op grond van het pakketprincipe noodzakelijkheid is het CVZ van oordeel dat mondzorg voor verzekerden van achttien tot tweeëntwintig jaar niet is te rekenen tot de te verzekeren prestaties. Behandeling van het pakketprincipe effectiviteit is derhalve niet aan de orde.

Kosteneffectiviteit (HTA)

Op grond van het pakketprincipe noodzakelijkheid is het CVZ van oordeel dat mondzorg voor verzekerden van achttien tot tweeëntwintig jaar niet is te rekenen tot de te verzekeren prestaties. Behandeling van het pakketprincipe kosteneffectiviteit is derhalve niet aan de orde.

Uitvoerbaarheid

Aan het voorstel het recht op mondzorg voor jeugdige verzekerden te beperken tot de leeftijd van achttien zijn geen aspecten verbonden die de uitvoerbaarheid in te weg staan.

Besparingen en Risicoverevening

De voorgestelde aanpassing van de te verzekeren prestatie levert een besparing op van ruim € 90 miljoen per jaar.

Conclusie

Het CVZ heeft beoordeeld of het recht op mondzorg voor verzekerden van achttien- tot tweeëntwintigjarigen past binnen de uitgangspunten van het pakketbeheer.
Het CVZ komt tot de conclusie dat op grond van de pakketprincipes en de overwegingen om het recht op mondzorg voor volwassen te beperken er geen aanleiding is mondzorg voor achttien- tot tweeëntwintigjarigen te rekenen tot de te verzekeren prestaties.

2. Advies

Uitstroom

Het CVZ adviseert de minister het recht op mondzorg voor jeugdige verzekerden te beperken tot achttien jaar.

3. Consequenties

Indien de minister het advies van het CVZ overneemt en het recht op mondzorg voor jeugdige verzekerden beperkt, geldt voor verzekerden vanaf achttien jaar een eigen verantwoordelijkheid voor hun mondzorg. Kosten voor de mondzorg komen voor eigen rekening of ten laste van een eventueel afgesloten aanvullende verzekering.

De voorgestelde aanpassing van de te verzekeren prestatie levert een besparing op van ruim € 90 miljoen per jaar.

4. Bestuurlijke consultatie

In het kader van de bestuurlijke consultatie heeft het CVZ reacties op het advies ontvangen van het College Adviserend Tandartsen (CAT), Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT), Nederlandse Vereniging van Instellingen voor Jeugdtandzorg (NVIJ), Nederlands Vereniging van Mondhygiënisten (NVM), Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN).
De belangrijkste punten uit de bestuurlijke consultatie zijn hieronder samengevat en voorzien van een reactie van het CVZ. De ontvangen reacties en de antwoordbrieven zijn opgenomen in bijlage 5.

NVIJ De NVIJ geeft in haar reactie op het conceptadvies aan er met spijt kennis van te hebben genomen, maar het een en ander te begrijpen uit hoofde van noodzakelijk geachte bezuinigingen.

CAT, NMT, NVM en ZN CAT, NMT, NVM en ZN zijn van mening dat er onvoldoende gegevens bekend zijn over de gebitstoestand van de groep achttien tot tweeëntwintig jarigen (CAT) of dat het CVZ zich baseert op onderzoeken uit 2003 en 2005.

Reactie CVZ Het CVZ laat vanaf 1987 regelmatig onderzoek uitvoeren naar de mondgezondheid en het preventief gedrag van jeugdige verzekerden. Op basis van deze onderzoeken is de conclusie gerechtvaardigd dat de mondgezondheid van verzekerden van zeventien tot en met drieëntwintig jaar sinds 1987 steeds is verbeterd.
Dat de onderzoeken dateren uit een periode voor 2008 doet aan de validiteit van de onderzoeken niet af. Op basis van de onderzoeken is de conclusie gerechtvaardigd dat de mondgezondheid van verzekerden van achttien tot tweeëntwintig geen aanleiding vormt tot bezorgdheid.

NMT en NVM De NMT en NVM merken op dat de groep achttien- tot tweeëntwintigjarigen een risicogroep vormen.

Reactie CVZ Dat deze groep een risicogroep zou vormen is mogelijk, maar blijkt niet uit de onderzoeken die het CVZ heeft laten uitvoeren.

NMT en NVM Verder spreken NMT en NVM van een trend dat er voor jongeren van zestien tot achttien jaar minder periodieke controles worden gedeclareerd.

Reactie CVZ Indien er inderdaad sprake is van een dergelijke trend lijkt het erop dat het tot de te verzekeren prestaties behoren van deze zorg niet bepalend is voor het mondhygiënist/tandarts bezoek.

NMT De NMT merkt in haar reactie op dat op basis van de door het CVZ aangehaalde onderzoeken ook andere conclusies over de

mondgezondheid kunnen worden getrokken.

Reactie CVZ De NMT haalt de onderzoeken onjuist aan. Cijfers die een negatieve ontwikkeling van de mondgezondheid zouden aantonen zijn door de NMT onjuist weergegeven.

NZa De NZa merkt in haar reactie op dat op grond van advisering van het CVZ de leeftijdsgrens per 2008 is verhoogd naar tweeëntwintig jaar.

Reactie CVZ De verhoging van de leeftijdsgrens is voortgekomen uit onderhandelingen over het regeerakkoord van het kabinet Balkenende IV. Het CVZ is hier op geen enkele wijze bij betrokken geweest en heeft op dit punt toen ook geen advies uitgebracht.

De ontvangen opmerkingen hebben niet geleid tot aanpassing van het conceptadvies Uitstroom mondzorg achttien- tot tweeëntwintigjarigen.

5. Adviescommissie Pakket

De ACP heeft kennis genomen van het conceptadvies om de leeftijdsgrens voor mondzorg voor jeugdige verzekerden te verlagen naar achttien jaar. De ACP heeft zich gebogen over de kritiek van belanghebbende partijen op het conceptadvies. Met name de opmerking van belanghebbende partijen dat de groep die door leeftijdsverlaging wordt getroffen een risicogroep zou vormen baarde de ACP zorgen. Onderzoeken die het CVZ sinds 1987 laat uitvoeren naar de mondgezondheid van jeugdige verzekerden tonen aan dat de conclusie gerechtvaardigd is dat de mondgezondheid van verzekerden van zeventien tot en met drieëntwintig jaar sinds 1987 steeds is verbeterd. Op basis van de onderzoeken is de conclusie gerechtvaardigd dat de mondgezondheid van verzekerden van achttien tot tweeëntwintig jaar geen aanleiding vormt tot bezorgdheid. De ACP adviseert de Raad van Bestuur van het CVZ het advies, om de leeftijdsgrens voor mondzorg voor jeugdige verzekerden te verlagen naar achttien jaar, over te nemen.

6. Besluit CVZ

In de vergadering van 29 maart 2010 heeft de Raad van Bestuur van het CVZ, gehoord het Adviescommissie Pakket, besloten de minister te adviseren het recht op mondzorg voor jeugdige verzekerden te beperken tot achttien jaar.

7. Auteur

Naam drs. E.J.A.A. Abbink

College voor zorgverzekeringen

Voorzitter Raad van Bestuur

dr. P.C. Hermans

8. Literatuuroverzicht

1. College voor zorgverzekeringen. Signalement Mondzorg 2007. College voor zorgverzekeringen, Diemen, 2007
2. Poorterman JHG, Schuller AA. Tandheelkundige verzorging Jeugdige Ziekenfondsverzekerden(TJZ). Een onderzoek naar veranderingen in mondgezondheid en preventief tandheelkundig gedrag. Tussenmeting 2003. Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam – TNO Kwaliteit van Leven. Leiden, 2005
3. Poorterman JHG, Schuller AA. Tandheelkundige verzorging Jeugdige Ziekenfondsverzekerden(TJZ). Een onderzoek naar veranderingen in mondgezondheid en preventief tandheelkundig gedrag. Eindmeting 2005. Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam – TNO Kwaliteit van Leven. Leiden, 2006